

e-mail: j.klapkiv@tneu.edu.ua

**Клапків Ю.М., к.е.н., доцент кафедри фінансів
ім. С.І. Юрія ТНЕУ**

РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ ТА ОСОБЛИВІСТЬ ЙОГО ВИМІРЮВАННЯ

**Клапків Ю.М., к.э.н., доцент кафедры финансов
им. С.И. Юрия ТНЭУ**

РАЗВИТИЕ СТРАХОВАНИЯ И ОСОБЕННОСТЬ ЕГО ИЗМЕРЕНИЯ

**Klapkiv J.M., Ph.D., Associate Professor of Department
of Finance named after S.I. Yuriy, TNEU**

THE DEVELOPMENT OF THE INSURANCE FEATURE AND ITS MEASUREMENT

Факт існування страхового ринку засвідчує відповідний рівень фінансового розвитку країни і економічної системи та стає однією з необхідних умов зростання в сфері реального сектору, але слід констатувати, що вітчизняне страхування перебуває на етапі формування, що поки не дозволяє застосовувати його повною мірою, як дієвий інструмент.

У сучасній літературі економіко-фінансового розвитку страхування розглядається, принаймні, у двох аспектах. З одного боку – як один з ключових елементів фінансового розвитку країни, який являє собою складову економічного розвитку (концепцію, запозичену з теорії підприємця та інновацій Йозефа Алоїз Шумпетера) [1]. З іншого боку – з огляду на дуже тісні зв'язки страхової галузі з іншими галузями економіки, як один з факторів довгострокового економічного зростання. Аналіз наукової літератури дозволяє зазначити, що розвиток страхування є категорією досить складною, представляє собою певний набір термінів, що часто зустрічаються в науковій літературі, але рідко прямо визначаються. Відповідно до словника української мови, слово «розвиток» означає процес, в результаті якого відбувається зміна якості чого-небудь, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого [2], часто трактують, як процес перетворень, змін, що відбуваються в різних областях, що полягають у переході до стану або більш складних форм або, в деяких відношеннях більш досконалих.

Класик страхової науки професор Єжи Хандшке роблячи оцінки розвитку страхового ринку Польщі в останні двадцять років, ототожнює його

з різними аспектами перетворень, які мали місце [3]. Зробивши спробу визначення категорії «розвиток страхування», можна було б припустити, що це тривалий процес вдосконалення страхового ринку, інститутів та інструментів страхування, спрямоване на збільшення обсягу страхових операцій і підвищення їх ефективності.

У науковій літературі історичний процес формування страхового ринку (фази становлення розвитку страхування) розглядається в основі різноманітних концепцій. Однією із них є поширення і економічне значення страхової діяльності, а також ступінь його виділення серед інших економічних функцій, чи створення спеціалізованих установ – страхових компаній.

Сучасні науковці застосовують і інші критерії систематизації історичного розвитку страхування, беручи до уваги, зокрема: обсяг втручання держави та соціальні функції страхового захисту, характерні власності, систему правового регулювання щодо страхування, панування емпіричних (інтуїтивних) або актуарних розрахунків методів управління ризиком страхової компанії.

Широко відома періодизація історії страхування на основі оцінки зв'язку страхування з поточною системою освіти та соціально-економічною ситуацією, в якій вони діють. Адже, освітченість – це не лише характерна особливість розвитку страхування, але, насамперед, намага цього розвитку. В практиці формування страхування проявляється у зростаючій кількості страхових продуктів, поліпшенні доступності та зростанні отриманих страховиками страхових премій [4].

Для традиційного вимірювання розвитку страхування в національній економіці використовується три критерії: розмір бруто-премій з прямого страхування і динаміка їх зростання; показник щільності страхування; показники проникнення страхування [5].

Показники щільності і проникнення страхування є найбільш доречними для проведення порівняльного аналізу розвитку страхування між країнами. Рівень глибини страхового ринку визначається за відношенням валових страхових премій до ВВП. Показник щільності страхування, відображає частку сукупної страхової премії, що припадає на душу населення, а показник проникнення демонструє важливість страхової галузі для економіки країни.

В умовах виходу з кризи, виникає необхідність суттєвих структурних перетворень, а розвиток не означатиме зростання, можна прогнозувати концентрацію страхового ринку та утворення фінансових конгломератів. Розвиток кризової ситуації в країні та в фінансовій сфері і погіршує перспективи економічного зростання та зайнятості в сфері реального сектору економіки. Перед подібним конгломератом проблем та значною економічною рецесією, розвиток страхового ринку в найближчий період може бути значно ускладненим.

Література:

1. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку : Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Йозеф А. Шумпетер; пер. з англ. В. Старка; [наук. ред., передм. Бажал Ю.М.]. – Вид. 2-ге, допов. – К.: Києво-Могилян. акад., 2014. – 243 с.
2. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980.
3. Handschke J., Polskie doświadczenie w formowaniu i rozwoju rynku ubezpieczeń – wybrane aspekty// J.Handschke / «Wiadomości Ubezpieczeniowe», 2009. – nr 3. – S. 56–69.
4. Sangowski T. Rozwój ubezpieczeń na świecie i w Polsce// T. Sangowski / Ubezpieczenia gospodarcze, red.T. Sangowski. – Poltext, Warszawa, 1998. – 298 s.
5. Bednarczyk T. Rozwój finansowy gospodarki polskiej na tle innych krajów // T. Bednarczyk / ANNALES. Universitatis Mariae Curie-Sklodowska. – Lublin. – VOL. XLV. – 2, 2011.